

SLAVISTIKA

RJ1058_Seminář z úvodu do studia ruštiny
Ivana Brzobohatá, 472379

Jazykovědná disciplína a studijní obor
zkoumající jazyk a literaturu Slovanů a jejich
území.

Věda o Slovanech a jejich kultuře

Zahrnuje řadu oborů: slovanské jazyky
a literární dějiny, etnografii, umění
a náboženství

-
- Prvotně zkoumala nejstarší slovanské písemnictví z hlediska jazyka a literatury, dějiny a veškerou kulturu Slovanů
  - V 19. a na začátku 20. stol. zúženo na komplex samostatných věd o jednotlivých slovanských jazycích a literatury a na slovanskou jazykovědu
  - Historickým předpokladem pro vznik slavistiky byla **idea slovanské vzájemnosti**

Rozvoj v humanismu – filologické bádání na úrovni jednotlivých národních jazyků

Michail V. Lomonosov – kniha gramatiky (staroslověnština + hovorová ruština)

Vavřinec Benedikt z Nudožer – první systematická mluvnice češtiny

Jan Václav Rosa – latinsky psaná česká mluvnice

První slavistické podněty byly od německých učenců orientovaných na Rusko

Převládá vzdělávací aspekt (výuka jazyků a literatury)

August Ludwig von Schlozer - *Allgemeine nordische geschichte, Russische Sprachlehre*

Zakladatelem **vědeckého pojetí slavistiky**
se stal **Josef Dobrovský**

Základ staroslovanského jazyka

*Geschichte der böhmischen Sprache und
Literatur (Dějiny české řeči a literatury)*

*Ausführliches Lehrgebäude der böhmischen
Sprache (Zevrubná mluvnice jazyka
českého)*

*Deutsch-böhmischer Wörterbuch (Německo-
český slovník)*

První centrum slavistiky – Praha a Vídeň

- Složitá národnostní struktura
- Procentuální převaha Slovanů
- Snaha o poznávání vlastní historie a jazyka
- Ve Vídni austroslavismus, přihlížení k monarchii

S rozvojem národního uvědomění se rozvíjí i slavistika

- Josef Jungmann
- F. L. Čelakovský
- František Palacký

Pavel J. Šafařík

Geschichte der slawischen Sprache und Literatur nach allen Mundarten – zakládající dílo srovnávací slovanské literární komparatistiky, první syntetický obraz jazyka a literatury Slovanů

Slovanské starožitnosti – historie a kultura Slovanů

Slovanský národopis – územní rozloha a počet obyvatel

Časopis Světozor

Rozvoj slavistiky v dalších slovanských zemích:

Rusko – A. Ch. Vostokov

Polsko – S. Linde

Slovinsko – B. Kopitar

Srbsko – V. S. Karadžič

Západoevropské země:

Německo – J. G. Herder, A. Schleicher

Francie – **přednášky Adama Mickiewicze** pronesené na Collège de France se tradičně pokládají za základní dílo světové literárněvědné slavistiky (čerpal ze Šafaříkových *Dějin slovanské řeči a literatury podle všech nářečí*)

Pražský lingvistický kroužek – jazykovědci a literární teoretikové, usilovali o strukturálně funkční výzkum jazykových a literárních jevů.

- Kritické přehodnocení soudobé lingvistiky
- Kritika historické komparativní lingvistiky
- Přínosné práce o morfologii a fonologii
- Funguje dodnes, pořádá pravidelná zasedání s přednáškami a rozpravami, vydává odborné publikace
- V. Mathesius, B. Havránek, B. Trnka, N. S. Trubeckoj, R. O. Jakobson, J. Vachek, J. Mukařovský

Univerzitní katedry

- První profesura 1842 ve Vratislavi – **F. L. Čelakovský**
- **Praha 1848 – P. J. Šafařík**
- Vídeň 1849 – Franz Miklosich
- Petrohrad – Sobolevskij

Po 1. sv. válce stoupá mezinárodní důležitost slovanských národů a jejich jazyků, jsou zakládány další slavistiky.

Časopisy

Archiv für Slavische Philologie – Berlín 1875 (do 1929) - první specializovaný časopis věnovaný otázkám slovanské filologie

Revue des études Slaves – Paříž 1921

***Slavia* – Praha 1922**

The Slavonic Revue – Londýn 1922

Zeitschrift für slavische Philologie – Lipsko 1925

Rocznik Slawistyczny – Krakov 1908

***Naše řeč* - Praha, 1917 - čeština**

Slovenská reč - Turciánsky Sv. Martin, 1932, dnes Bratislava - slovenština

Mezinárodní slavistické sjezdy

Myšlenka vznikla v meziválečné době,
„vědecký optimismus“, pětileté intervaly.

1929, 1973 Praha, 1993 Bratislava, 2018 Bělehrad

Mezinárodní komitét slavistů - rozvíjel bohatou badatelskou činnost v rámci jednotlivých slavistických oborů, např. dějiny slavistiky, dějiny spisovných slovanských jazyků, slovanský jazykový atlas, slovanská fonetika a fonologie, mluvnická stavba současných slovanských jazyků atd.

Po druhé světové válce vypukl nebývalý zájem o studium slovanských jazyků a kultur.

Z politických důvodů se slavistika zaměřila především na ruštinu, ruskou a sovětskou literaturu a historii.

Vedle toho se však studovaly i další slavistické obory: bohemistika, bulharistika, polonistika atd.

Byly založeny nové slovanské ústavy a vznikla řada nových odborných časopisů

Slovo, Záhřeb 1952

Wiener slavistisches Jahrbuch, Vídeň 1950

Oxford slavonic papers, Londýn 1950

Kratkije soobščeniya Instituta slavjanověděniya, Moskva 1951

Studia z filologii polskiej i słowiańskiej, Varšava 1955

Frank Wollman

český filolog, literární historik a dramatik

profesor univerzity v Bratislavě a v Brně, člen korespondent Akademie věd (1952).

Vycházel ze srovnávacího studia ústní slovesnosti, později se orientoval na srovnávací studium slovanských literatur.

Soustavně se zabýval dramatickou tvorbou jižních Slovanů (*Dramatika slovanského jihu*), teoretickými otázkami vzájemného vztahu slovanských literatur vůbec i integračním působením slovanských literatur jako celku (*Slovesnost Slovanů*).

Přispěl k dějinám slavistiky (*Slavismy a antislavismy za jara národů*).

Současné pojetí slavistiky

V současné době se slavistika pojímá jako komplex vědních oborů, nikoliv jako komplexní věda.

Řadí se k ní slovanská jazykověda, literární věda, folkloristika, dějiny umění a dějiny slovanských národů a zemí vůbec.

V takto vymezeném rozsahu slavistiky se odrážejí tradiční vztahy slovanských národů, které umožňují studovat minulost i současnost Slovanů a studovat jejich úlohu a místo ve světě.

GUNIŠOVÁ, Eliška a Josef ŠAUR. *Mladá slavistika II: vnější a vnitřní vazby a souvislosti ve slovanských literaturách, jazycích a kulturách*. Brno: Masarykova univerzita, 2017. ISBN 978-80-210-8795-8.

Přednášky z ... běhu LŠSS. Brno: Masarykova univerzita, 1993-. ISBN 978-80-210-8962-4.

ČERNÝ, Jiří. *Malé dějiny lingvistiky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 239 s.

<https://www.cestinaveslovníku.cz/slavistika/>

http://www.cojeco.cz/index.php?id_desc=87770&s_lang=2&detail=1&title=slavistika

<http://cercled Prague.org/index.php>